

Raport narativ dezbateri ANOSR Bologna în Universități

Cultura, evaluarea și asigurarea calității în învățământul superior - cum eficientizăm aceste procese și care e rolul studenților în implementarea lor?

8 aprilie 2016, Iași

Alianța Națională a Organizațiilor Studentești din România (ANOSR) organizează anual, începând cu 2015, proiectul **Bologna în Universități**, prin care își propune să readucă dezbaterile despre educație în universitățile din România. Cele **6 dezbateri** din acest an au avut loc în șase centre universitare diferite și au fost înscrise în calendarul de activități organizate sub egida **Dezbaterii Naționale pentru Educație și Cercetare „România educată”**, lansată și gestionată de **Administrația Prezidențială**, în contextul în care se dorește o reformă structurală amplă a sistemului educațional din România. Dezbaterile au avut în următoarele centre universitare: **Timișoara** (25 martie 2016 – finanțarea învățământului superior), **Iași** (8 aprilie 2016 – asigurarea calității în învățământul superior), **Sibiu** (18 aprilie 2016 – drepturile și obligațiile studenților), **Cluj Napoca** (26 aprilie 2016 – dimensiunea socială a educației), **Suceava** (18 mai 2016 – internaționalizarea învățământului superior) și **Alba Iulia** (4 iunie 2016 – învățământ centrat pe student).

Dezbateri intitulată *Cultura, evaluarea și asigurarea calității în învățământul superior - cum eficientizăm aceste procese și care e rolul studenților în implementarea lor?* a fost cea de-a doua organizată în cadrul ediției din 2016 a proiectului Bologna în Universități și s-a desfășurat la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, cu sprijinul Ligii Studenților Economisți din Iași (LSE).

La dezbateri au participat studenți din majoritatea centrelor universitare în care ANOSR are organizații studentești afiliate. Prin urmare, au participat studenți din București, Cluj-Napoca, Timișoara, Iași, Galați, Suceava, Baia Mare, Oradea, Alba Iulia, Sibiu, Constanța ș. a. De asemenea, au fost prezenți și reprezentanți ai conducerilor Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași și ai Universității de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” din Iași, precum și reprezentanți ai Consiliului Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS).

Prin această dezbateri ne-am propus să analizăm sistemul de evaluare și asigurare a calității în învățământul superior românesc și să identificăm cum ar putea fi îmbunătățit acest sistem. Ne-am propus să aflăm cine și cum ar trebui să gestioneze aspectele legate de asigurarea calității, în funcție de nivel (fie că ne referim la nivel de universitate sau nivel național) și care sunt carențele, dar și aspectele pozitive din prezent. În plus, am dorit să chestionăm participanții cu privire la cum consideră că ar trebui să fie cuantificată calitatea în învățământul superior și care ar fi propunerile lor pentru anumite standarde de calitate pentru ca acestea să poată fi evaluate în

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

mod concret. Ne-a interesat și care este percepția studenților despre calitatea învățământului superior românesc și cum aceasta ar putea fi îmbunătățită.

Astfel, dezbateră a fost deschisă de Vlad D. Cherecheș, președintele ANOSR, care explicat modul în care va urma să se desfășoare evenimentul, prezentând în câteva idei ce înseamnă proiectele Bologna în Universități și „România Educată”. În continuare, Marius Deaconu, vicepreședinte educațional al ANOSR, a susținut o prezentare suport pentru viitoarele dezbateri, intitulată *Asigurarea calității în învățământul superior românesc. Perspectiva ANOSR*, în cadrul căreia au fost clarificate concepte generale despre această linie directoare a Procesului Bologna și modul în care funcționează în prezent sistemul de asigurare a calității în Spațiul European al Învățământului Superior, respectiv în România. Prezentarea a conținut și un capitol rezervat participării studenților în procesele de asigurare a calității, cu precădere fiind exemplificată situația din România. În urma prezentării a început un dialog pe baza subiectelor abordate, implicând activ publicul pentru identificarea unor soluții constructive. Discuțiile au fost facilitate de Vlad Cherecheș și au durat aproximativ o oră și 40 de minute.

Prima întrebare adresată participanților a fost „**Ce înseamnă calitate în învățământul superior?**”, cu scopul de a înțelege modul în care aceștia percep un învățământ de calitate și care ar fi rezultatul acestuia. Chiar dacă studenții care au luat cuvântul au considerat că este greu de definit și de cuantificat acest **concept abstract**, au existat câteva răspunsuri care oferă o imagine asupra modului în care studenții percep calitatea în învățământul superior.

În general, luările de poziție s-au referit la termenul de **angajabilitate**, acesta fiind principalul element pe care studenții l-au identificat cu termenul de calitate. Unii participanți au considerat că absolvenții care nu au dificultăți în a se angaja reprezintă o marcă a unui învățământ de calitate. Alți participanți au considerat că un învățământ de calitate este ilustrat prin studenți foarte bine pregătiți, fapt ce reiese din notele acestora, și care, totodată, sunt polivalenți, fiind pregătiți să abordeze și probleme tangențiale, complementare sau chiar din alt domeniu decât cel aprofundat în perioada studiilor.

O altă opinie a fost că universitățile care își doresc să ofere un învățământ de calitate trebuie să includă în mod obligatoriu în planurile lor de învățământ și elemente de **educație non-formală**. În acest context, a fost adusă în discuție și **relația dintre cadrele didactice și studenți**, respectiv modul în care aceasta se desfășoară, ca un posibil indicator al calității (evaluarea cadrelor didactice de către studenți, proces existent și în prezent, dar care este considerat desuet de mulți studenți, întrucât rezultatele și impactul acestuia nu sunt sesizabile pentru ei).

Nu în ultimul rând, participanții au subliniat că acest concept de calitate **nu poate fi cuantificat într-o universitate fără ca studenții să fie implicați în procesele de resort**, modul în care aceștia sunt implicați în luarea deciziilor sau în procesele de evaluare și asigurare a calității fiind, în opinia unora, un indicator de calitate.

Indiferent de propunerile menționate, participanții au agreeat că există **diferențe semnificative de perspectivă asupra asigurării calității**, în funcție de domeniu sau chiar de

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

specializare, cei care sunt de formație umanistă având o concepție semnificativ diferită față de cei care sunt studenți sau absolvenți ai unui profil tehnic.

În general, studenții participanți la dezbateri nu au reușit să definească propriu-zis conceptul de calitate în învățământul superior, însă au reușit să aducă în discuție câteva **metode de a măsura calitatea**. Prin urmare, dezbateri a continuat în această direcție, cei prezenți fiind încurajați să exemplifice astfel de indicatori. Din nou, **angajabilitatea și inserția pe piața muncii** au reprezentat principalele surse de inspirație pentru participanți în a propune modalități de evaluare a calității.

Un student a propus realizarea unor studii în rândul angajatorilor pentru a identifica universitățile și specializările care oferă exemple de bună practică prin numărul mare de absolvenți încadrați cu brio în piața muncii, într-un domeniu compatibil cu studiile absolvite.

O altă propunere este aceea de a calcula câți absolvenți lucrează în mod efectiv în domeniul în care s-au specializat, cu precădere în nișa pentru care s-au pregătit pe parcursul studiilor universitare. Studenții participanți consideră **necesar ca universitățile să mențină o legătură constantă cu absolvenții** acestora pentru ca în viitor să poată integra experiența profesională a acestora în planurile de învățământ și, implicit, să ducă la schimbarea modului în care sunt gestionate anumite discipline, pentru a îmbunătăți procesul de predare-învățare.

A fost propusă în cadrul dezbaterii și **o evaluare a universităților din partea absolvenților**, care să fie realizată la un număr de ani distanță de la finalizarea studiilor, prin care aceștia să își exprime părerea cu privire la gradul de satisfacție referitor la studiile absolvite, respectiv la cât de importante au fost informațiile, competențele și aptitudinile dobândite în anii studenției atunci când s-au angajat, raportat, desigur, la așteptările pe care le-au avut la finalizarea studiilor.

O altă intervenție a vizat **aptitudinile practice** dobândite în urma finalizării studiilor universitare, care pot fi evaluate și de angajatori, respectiv modul în care se realizează practica în timpul anilor de studiu, existând un sentiment puternic de nemulțumire cu privire la modul în care se realizează aceste stagii.

Un alt indicator propus de participanți a fost **percepția studenților asupra calității vieții studentești**, în speță cazarea în cămine, alimentația în cadrul cantinelor universitare și alte facilități menite să ofere studenților toate condițiile necesare pentru a da randamentul scontat, incluzând aici cabinetele medicale studentești sau centrele de orientare și consilieră în carieră, precum și spațiile de recreere sau de studiu.

Studenții au propus să fie măsurată și varietatea ofertelor de **activități extracurriculare** care au loc în cadrul universităților, indiferent de organizator. Aceștia consideră că implicarea organizațiilor studentești este vitală când vine vorba de acest capitol, fără a degreva, însă, universitatea de responsabilitatea de a organiza sau de a sprijini derularea unor astfel de activități în campusurile proprii. Unii participanți au considerat că **activitatea organizațiilor studentești**

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

reprezintă un indicator important în măsurarea calității vieții de student în respectiva instituție de învățământ superior.

Participanții la dezbateri au considerat necesară introducerea unui indicator care să măsoare performanțele studenților, reflectate prin participarea la concursuri, conferințe și simpozioane științifice locale, naționale sau internaționale, precum și eventuala publicare de către studenți a unor articole științifice ori participarea la brevetarea unor noi invenții.

Discuția cu privire la acest subiect s-a încheiat dintr-o perspectivă metodologică. Unii studenți, îndeosebi cei care studiau sociologia, au atras atenția necesității elaborării unor chestionare care să înglobeze toate situațiile posibile și care să fie realizate **diferențiat în funcție de profilul studenților**. Ei au atras atenția că instrumentele folosite pentru a evalua indicatorii de calitate propuși trebuie să fie implementate corespunzător, fără a fi utilizate pentru a vicia rezultatele (de exemplu, realizarea evaluării cadrelor didactice de către studenți nu poate fi realizată în prezența acestora). În final, s-a pus accentul asupra importanței de a avea în vedere ca indicatorii utilizați în evaluarea calității educației să genereze un **impact cât mai mare asupra populației universitare**, în contextul în care să fie aplicați unui număr cât mai mare de studenți, preferabil tuturor.

În continuare, participanții au fost chestionați cu privire **la cine consideră că ar trebui să fie principalii actori responsabili cu evaluarea calității învățământului superior**. Majoritatea studenților au considerat că, pentru a exista o imagine de ansamblu și pentru că este greu de estimat aportul fiecărui actor în menținerea și/sau atingerea unor standarde de calitate, trebuie ca un număr cât mai mare dintre aceștia să poată să își exprime poziția sau opinia în acest sens. Toți cei prezenți au fost de acord că **studenții ar trebui implicați suplimentar în procesele de asigurare și evaluare a calității**. Spre exemplu, un participant a propus ca evaluarea cadrelor didactice de către studenți să conteze 50% în rezultatul final al evaluării periodice a cadrelor didactice. Alți participanți au considerat că reprezentanții angajatorilor ar trebui să se bucure de o influență mai mare în acest domeniu.

Dezbaterile de la Iași au fost una extrem de productivă. Participanții au fost în marea lor majoritate studenți, astfel încât am putut creiona percepția acestora asupra sistemului de asigurare a calității din învățământul superior românesc, precum și modalități prin care ar putea fi acesta îmbunătățit:

1. Studenții consideră că angajatorii, și, în general, reprezentanții mediului de afaceri, ar trebui să fie mult mai implicați în procesele de asigurare și evaluare a calității în învățământul superior. Aceștia consideră că angajabilitatea studenților și absolvenților reprezintă unul dintre cei mai semnificativi indicatori în cuantificarea calității studiilor universitare.
2. Participanții la dezbateri consideră că ponderea indicatorilor care măsoară calitatea învățământului superior și care se referă direct la studenți ar trebui să crească. Aceștia consideră că opinia lor ar trebui luată mai mult în considerare, precum și activitatea

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

lor, atât cea academică, cât și cea extracurriculară și de voluntariat, întrucât calitatea vieții studentești, spre exemplu, este dată de un număr semnificativ de factori, de la confortul din spațiile de cazare și până la modul în care studenții pot studia în bibliotecă sau se pot relaxa în campusul universitar.

3. Pe tot parcursul dezbaterii s-a simțit necesitatea creșterii gradului de implicare a studenților în structurile și procesele de asigurare și evaluare a calității. Ponderea acestora în comisiile de specialitate alcătuite la nivel universitar ar trebui să crească, iar studenții ar trebui să fie considerați parteneri cu drepturi depline și respectați și implicați ca atare. De asemenea, la nivel național, studenții ar trebui implicați în absolut toate procesele de evaluare desfășurate de către ARACIS.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223

Rezultate cu privire la viziunea pentru educație și cercetare în România:

În universitățile din România trebuie să existe o cultură a calității, dezvoltată în conformitate cu prevederile naționale și europene, dar pornind de la misiunea asumată de acestea în Spațiul European al Învățământului Superior. Sistemul de evaluare și asigurare a calității în învățământul superior din România trebuie reconstruit în urma unor consultări cu toți actorii implicați în procesul de educație terțiară universitară. Studenții trebuie să dețină un rol important în toate aspectele ce privesc acest domeniu, fiind parte activă în tot acest proces, pornind de la elaborarea legislației de resort și ajungând la evaluarea tuturor programelor de studiu, atât la nivel național, cât și la nivelul fiecărei universități.

Sistemul de evaluare și asigurare a calității trebuie să garanteze faptul că absolvenții universităților din România au competențele și aptitudinile necesare pentru a fi profesioniști recunoscuți în plan național și internațional. Acest sistem trebuie să fie permanent adaptat în funcție de contextul din România, respectiv din Spațiul European al Învățământului Superior și să fie construit într-un spirit inovativ și echilibrat.

Rezultate cu privire la obiectivele de țară pentru educație și cercetare în România:

Reformarea sistemului de asigurare a calității în învățământul superior prin modificarea modului în care funcționează Agenția Română pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior din România (ARACIS), astfel încât să existe o mai mare transparență și acest organism să funcționeze mai eficient, cu mai mult profesionalism.

Actualizarea legislației naționale de resort în conformitate cu prevederile Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area.

Implicarea studenților în toate procesele ce țin de evaluarea și asigurarea calității în învățământul superior românesc. Aceștia urmează să participe la toate procesele de evaluare și acreditare, inclusiv cele referitoare la programele de studiu (licență, master, doctorat), fiind reprezentanți în toate comisiile care funcționează în cadrul ARACIS și al universităților.

Universitățile din România trebuie să implice suplimentar angajatorii în procesele ce țin de calitatea programelor studiu, astfel încât arhitectura programelor de studiu să fie în acord cu realitățile de pe piața muncii.

ANOSR este membru în:

European
Students'
Union

Consiliul
Tineretului din
România

Alianța pentru o
România
Curată

facebook.com/anosr.ro

office@anosr.ro

www.anosr.ro

Calea Plevnei nr. 61,
camera 12-13, sector 1,
București, 010223